МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУКОВИЙ ВІСНИК МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Серія:

ЮРИСПРУДЕНЦІЯ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 41
Том 1

Видавничий дім
«Гельветика»
2019

Коваленко А. А.
ОХОРОНА ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ КРІЗЬ ПРИЗМУ ФУНКЦІЙ ФІНАНСОВОГО ПРАВА.....**78**

Коврига М. М.
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ КРИПТОВАЛЮТ.....**83**

Крилов Д. В.
ПОКРАЩЕННЯ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК НАПРЯМ УДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНО-СЕРВІСНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ.....**86**

Лещинський В. П.
ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРЕДМЕТУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ МІСТОБУДУВАННЯ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ.....**90**

Майоров В. В.
ПОНЯТТЯ ТА СКЛАДНИКИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ РЕФОРМ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....**94**

Садовська І. О.
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ АДВОКАТСЬКОГО ОБ'ЄДНАННЯ.....**97**

Слаблюк Н. С.
ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ: ТРАНСФОРМАЦІЯ ВІД РАДЯНСЬКИХ ЧАСІВ ДО СЬОГОДЕННЯ.....**101**

Сусак М. С.
СУДОВІ РІШЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДУ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ РОЗСУД.....**107**

Тернущак М. М.
АНАЛІЗ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ВІДНОСИН НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ.....**112**

Ткаченко О. Г., Разумейко Н. С.
СПІВУЧАСТЬ ТА ЗАМАХ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРАВІ У ПРАВОПОРУШЕННІ, ЩО ПОСЯГАЮТЬ НА РЕЖИМ УТРИМАННЯ В СЛІДЧИХ ІЗОЛЯТОРАХ ТА УСТАНОВАХ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ.....**116**

Хома В. О.
ПОНЯТІЙНИЙ АПАРАТ МИТНОГО ПРАВА УКРАЇНИ: ОКРЕМІ ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕРМІНІВ.....**121**

Яблуновська К. М.
ОБМЕЖЕННЯ СВОБОДИ ПЕРЕСУВАННЯ ТА ВІЛЬНОГО ВИБОРУ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ.....**125**

УДК 340.113
DOI https://doi.org/10.32841/2307-1745.2019.41-1.28

Хома В. О.,
кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач відділу вдосконалення протидії митним правопорушенням
Науково-дослідного центру митної справи
Науково-дослідного інституту фіскальної політики
Університету державної фіскальної служби України

ПОНЯТІЙНИЙ АПАРАТ МИТНОГО ПРАВА УКРАЇНИ: ОКРЕМІ ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕРМІНІВ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню теоретико-правових особливостей формування понятійного апарату митного права України. Зокрема, аналізується вплив низки чинників, як-от розвиток суспільних відносин та пов'язаний із цим розвиток національної правової системи і системи права на тлі розбудови незалежної української держави. Встановлено, що митне законодавство перебуває в пострадянському «фарватері» правового нігілізму та декларативності права, потребує належного наукового обґрунтування. Також встановлено, що на формування понятійного апарату митного права України впливає зв'язок з адміністративним правом України, що має як позитивний, так і негативний аспекти. Ще одним чинником, що впливає на формування понятійного апарату вітчизняного митного права, визначено джерела права Європейського Союзу. Проте необхідно зважити на таку проблему у процесі формування митного права, за якої основні поняття цієї правової галузі переважно походять із вітчизняних нормативно-правових джерел, а не навпаки. І вже в цьому закладено деяку суперечність, оскільки система права (галузь) права визначає зміст права, яке набуває своє форми в системі (галузі) законодавства. Водночас окремі, а саме ключові поняття, що застосовуються в митному законодавстві, не мають достатнього, а подекуди будь-якого наукового обґрунтування, демонструють значні недоліки з погляду юридичної техніки, незважаючи на дослідження в митній сфері значної плеяди науковців.

Убачається, що формування понятійного апарату митного права України має відбуватись на основі глибокого аналізу суспільних відносин, прямого використання системи загальноприйнятих наукових понять, усвідомленого, без механічного калькування використання понятійного апарату Європейського Союзу, переосмисленої, якісно адаптованої термінології адміністративного права й інших галузей права. Важливу роль у подоланні впливу правового нігілізму має відігравати формування стійких наукових і освітніх знань, умінь та навичок в осіб, що причетні до законотворчого процесу, та якісне наукове обґрунтування застосування того чи іншого поняття, формулювання змісту термінів і категорій. Потрібно запровадити стійкий алгоритм формування понятійного апарату галузі за схемою «від митного права до митного законодавства» через науково-дослідні розробки та подальше їх обґрунтоване застосування в текстах законодавства, а не навпаки.

Ключові слова: митне право, митне законодавство, понятійний апарат, терміни.

Постановка проблеми. Відображаючи досить бурхливий розвиток суспільних відносин в останній період розбудови незалежної української держави й українського суспільства, вітчизняна система права також перебуває у стадії активного розвитку. Трансформації піддаються класичні галузі права, а саме конституційне, адміністративне, цивільне тощо, водночас виборюють право на визнання нові галузі, зокрема митне право. У вітчизняній правовій дійсності процес формування галузі права тісно пов'язаний із формуванням відповідної галузі законодавства. Такий зв'язок особливо простежується у процесі визнання митного права як окремої, відмінної від адміністративного, галузі права. Зокрема, формування понятійного апарату митного права тісно пов'язане з визначенням змісту понять, уживанням термінів у митному законодавстві. Проте необхідно зважити на таку проблему у процесі формування митного права, за якої основні поняття цієї правової галузі переважно походять із вітчизняних нормативно-правових джерел, а не навпаки. І вже в цьому закладено деяку суперечність, оскільки система права (галузь) права визначається як зміст права, яке набуває своє форми у системі (галузі) законодавства. Водночас окремі, а саме ключові поняття, що застосовуються в митному законодавстві, не мають достатнього, а подекуди будь-якого наукового обґрунтування, демонструють значні недоліки з погляду юридичної техніки, незважаючи на дослідження в митній сфері значної плеяди науковців.

Сфера митного права та митного законодавства досліджувалась вченими правниками й економістами, серед яких такі: І.Г. Бережнюк, Є.В. Додін, Л.М. Дорофеєва, О.С. Іванченко, А.А. Кунєв, А.В. Мазур, П.В. Пашко, В.В. Ченцов, Д.В. Приймаченко, Р.Б. Шишка, В.І. Царенко й інші. Проте проблеми формування понятійного апарату висвітлювались ними в межах їхніх конкретних досліджень без узагальнення, відповідно до спрямованості їхніх напрацювань.

Мета статті – виявити й узагальнити окремі проблеми формування понятійного апарату митного права, його взаємозв'язок із митним законодавством, запропонувати шляхи їх вирішення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Під час розгляду проблем формування понятійного апарату митного права України звернемо увагу на те, що цей процес пов'язаний із певними чинниками, до яких варто віднести розвиток суспільних відносин, зумовлений становленням і розвитком української незалежної держави, її національної правової системи

та системи права. І якщо система права, що складається з пов'язаних правових норм, логічно розподілених за галузями, підгалузями та інститутами права, має більш сформований вигляд, то правова система, а саме такі її складові частини, як правові звичаї, традиції, законодавство, правова культура, правова свідомість та навіть особливості правового менталітету, потребує більше історично, суспільно значущого часу для формування. Багато в чому наша система права і правова система і нині перебувають у пострадянському «фарватері». А тому закономірна для такого досить короткого періоду державотворення відсутність або розмитість національних звичаїв, традицій, правової культури, правосвідомості, освіти, стійких навичок володіння засобами та способами юридичної техніки в учасників правотворчого, нормотворчого процесу призводять до запровадження неякісного правового продукту, зокрема запровадження невідпрацьованих понять у митному праві та митному законодавстві. Також негативний вплив пострадянських підходів до нормативно-правового регулювання у сфері дії національного митного права, зокрема вплив на його найважливіше джерело – Митний кодекс України (далі – МК України), полягає в нівелюванні переважної юридичної сили цього Закону, що виражена в бездіяльності законодавчої норми у правореалізаційній практиці без постанови уряду, відомчого наказу чи інструкції [1, с. 487]. Інший бік правового нігілізму та приниження юридичної сили закону проявляється в декларативному характері змісту правових норм, що формалізуються в Митному кодексі чи іншому законі. Такий декларативний підхід, у свою чергу, негативно впливає на реалізацію принципу верховенства права та принципу переважної прямої дії закону, що стає неможливим через узагальнений, декларативний характер законодавчої норми, а невизначеність її змісту змушує звертатись до підзаконних актів. Так, у чинному Митному кодексі України більше 90 разів уживається відсилочна до актів Кабінету Міністрів України норма права ось такого або схожого змісту: «<…> встановлюються та застосовуються у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України» (Митний кодекс України). Один із прикладів декларативного, із критично недостатнім відображенням відмінних, сутнісних, індивідуальних ознак у змісті формулювання важливих для митного права понять знаходимо в поясненні таких ключових термінів, як «митний контроль» та «митні формальності». Зауважимо, що понятійний апарат становить найважливішу основу знань будь-якої сфери та дозволяє розуміти суб'єктам зміст предмета обговорення, суджень, висновків, оскільки поняття, які формалізуються в термінах, – це спосіб розуміння й абстрактного уявлення результатів пізнання певної предметної галузі через усвідомлення істотних характеристик її об'єктів [2, с. 497].

Відповідні положення МК України визначають митний контроль як «сукупність заходів, що здійснюються з метою забезпечення додержання норм цього Кодексу, законів та інших нормативно-правових актів з питань державної митної справи, міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку» [3]. Таке пояснення можна підставити до будь-яких інших термінів, зокрема митних формальностей, митних процедур, митного оформлення. Але тоді постає запитання: яка різниця між ними? Так, поняття «митні формальності», як близнюк схоже на поняття «митний контроль» і визначено як «сукупність дій, що підлягають виконанню відповідними особами і органами доходів і зборів з метою дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи». Якщо виділити структурні елементи цих понять так, як це закріплено у МК України, а саме: і те й інше є сукупністю заходів/дій; мета застосування загалом є ідентичною – це дотримання/додержання законодавства. А додаткове виокремлення у формулюванні «митних формальностей» суб'єктів реалізації, тобто відповідних осіб органів доходів і зборів, без застережень відноситься і до суб'єктів реалізації заходів митного контролю, тому що це ті самі особи. Отже, і ця ознака не є досить відмінною, сутнісною, індивідуальною ознакою. Доречно також зауважити, що вирази «<…> забезпечення додержання норм цього Кодексу <…>» або «дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи» у вказаних випадках спотворюють визначення справжнього змісту понять, оскільки до норм МК України належать ті, що визначають управлінську систему митної сфери, встановлюють адміністративну відповідальність і порядок провадження у справах про митні правопорушення тощо, а державна митна справа поряд із питаннями переміщення товарів через митний кордон України включає таку складову частину, як «організація і забезпечення діяльності органів доходів і зборів» [3], що не стосуються змісту ні «митного контролю», ні «митних формальностей».

Ситуацію з розмежуванням понять заплутує й те, що через поняття митних формальностей визначаються ще два поняття – «митна процедура» та «митне оформлення». Визначення цих понять є теж досить узагальненим: «Митна процедура – зумовлені метою переміщення товарів через митний кордон України сукупність митних формальностей та порядок їх виконання»; «митне оформлення – виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення». Також таке вагоме у вітчизняному митному праві поняття «митний режим» (хоча і сформульовано якісніше, ніж попередні поняття), у свою чергу, визначається через поняття «митна процедура» і «митні формальності». Свого часу автор статті, уже будучи багаторічним дослідником у галузі адміністративного права, кандидатом юридичних наук, доцентом, викладачем із понад десятилітнім досвідом у вищій школі, щоб продемонструвати засвоєння відмінностей між цими поняттями, здаючи тести на знання положень МК України, для отримання позитивної оцінки кадрової комісії органу Держмитслужби, міг лише зазубри казуїстичні визначення цих понять напам'ять. Подальший аналіз визначення такої істотної ознаки поняття «митний режим», як мета його запровадження, знову виявляє прояв низького рівня юридичної техніки через використання стереотипної деклараційної кальки, записаної у ч. 1 ст. 70 МК України виразом «з метою застосування законодавства України з питань державної митної справи» і далі за текстом «запроваджуються такі митні режими <…>» [3]. Таке визначення мети запровадження митного чи будь-якого іншого правового режиму не відображає сутті та не відповідає правовій і управлінській дійсності, оскільки правові режими є засобом, інструментом правового регулювання певної сфери суспільних відносин, у певний час, на певній території тощо, є формою застосування законодавства. Отже, перефразовуючи текст у згаданій статті МК України, отримуємо таку неприпустиму тавтологічну конструкцію: «З метою застосування законодавства України з питань державної митної справи запроваджуються такі форми застосування законодавства». Натомість,

визначаючи мету запровадження митних режимів, доцільно опертися на визначення цього поняття у ст. 4 МК України. Це дасть можливість визначити безпосередню мету запровадження митних режимів відповідно до справжнього змісту цього режиму через таке або подібне формулювання: «З метою визначення митної процедури, умов та порядку переміщення товарів через митний кордон України, визначення їх правового статусу, умов оподаткування та їх використання після митного оформлення, а також визначення щодо цього відповідних повноважень органів доходів і зборів встановлюються такі митні режими».

Також на формування понятійного апарату митного права України впливає його тісний зв'язок з адміністративним правом України. Цей зв'язок має як позитивний, так і негативний характер. Зокрема, найбільш суттєво це проявилось у термінах, що стосуються сфери протидії митним правопорушенням. Можна з упевненістю заявляти, що у МК України р. XVIII «Порушення митних правил та відповідальність за них» і р. XIX «Провадження у справах про порушення митних правил» є адаптованою калькою відповідних положень Кодексу України про адміністративні правопорушення [4]. Таке поняття, як «митне правопорушення», визначене як адміністративне правопорушення, також уживається поняття «адміністративна відповідальність», що настає за їх учинення, та поняття «адміністративні стягнення», що накладаються за них, також як засіб забезпечення провадження передбачено можливість «адміністративного затримання» тощо. Не вдаючись до аналізу в цьому досліджені, необхідно зауважити, що значна кількість вад Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) переміщено в чинний Митний кодекс України. Також калькування призвело до помилок у термінології. Автори чинного МК України, скалькувавши з визначення КУпАП ознаки адміністративного правопорушення, додали попереду словосполучення «порушення митних правил» і отримали таку дефініцію: «Порушення митних правил є адміністративним правопорушенням, яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність <…>». Але таке визначення зводить порушення митних правил лише до адміністративних правопорушень, що суперечить дійсності, бо порушення митних правил є двох видів – злочине або кримінальне, у вигляді контрабанди, відповідальність за яке передбачена низкою статей Кримінального кодексу України, та власне адміністративне. Щоби виправити таку помилку, потрібно визначити це поняття так: «Адміністративним порушенням митних правил визнаються протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність <…>» та далі за текстом.

Усе більше будуть впливать на формування понятійного апарату вітчизняного митного права джерела права Європейського Союзу (далі – ЄС), зокрема до цього спонукає Угода про асоціацію між Україною та ЄС. Так, у європейському законодавстві віддається перевага вживанню терміна «митні процедури», на відміну від широко застосованого в Україні терміна «митні режими». Водночас наше законодавство має рухатись у напрямі не лише зміни понять, а й зміни змісту дій і процесів, що виражають ці поняття. Так, в одній з останніх законодавчих змін до МК України запропоновано термін «єдиний режим транзиту» замінити словами «процедура спільного транзиту» відповідно до розуміння змісту цього поняття і ЄС [5]. Проте ще й раніше, щоб зімітувати проєвропейську адаптацію національного митного законодавства, перекладачі англійською мовою чинного Митного кодексу України переклали р. V «Митні режими» як "Title V "Customs procedures"", що дослівно означає «митні процедури», хоча поняття митного режиму і митної процедури в нас і в ЄС різняться [6. с. 149–153]. У процесі такої проєвропейської адаптації необхідно враховувати традиції закордонної юридичної техніки. Так, у Регламенті (ЄС) № 608/2013 від 12 червня 2013 р. з питань митного забезпечення дотримання права інтелектуальної власності під поняттям права розуміється як саме право, так і об'єкт цього права, а також документ, що посвідчує це право, наприклад, патент або сертифікат. Також у цьому Регламенті трапляється поняття «товари, що підозрюються в порушені права інтелектуальної власності», імовірно, у нашому розумінні може йтися про товари як предмети правопорушення, а не товари як суб'єкти правопорушення. Також у законодавстві ЄС уживається поняття «піратські товари», ідеться зовсім не про належність цих товарів піратам [7, с. 195–198].

Ще одним чинником, що впливає на формування понятійного апарату митного законодавства та права, є їх неналежне наукове обґрунтування. Про це свідчать результати подальшого дослідження понятійного апарату вітчизняного митного права та митного законодавства, що виявляють безпідставну підміну змісту слів, понять, що застосовуються в українській мові, зокрема у визначенні понять «безмитна торгівля», «громадянин» та інших, зокрема й тих, що аналізувались вище. Так, за визначенням ст. 140 МК України, «безмитна торгівля» – митний режим. Хоча за змістом ужитих термінів означає торгівлю як різновид підприємницької діяльності, що характеризується такою ознакою, як звільнення від сплати мита на підставі дозволу. Насправді вцій статті йдеться не про специфічну торговельну діяльність, а про «митний режим безмитної торгівлі». Тому доцільно було б так і закріпити дану дефініцію: «Митний режим безмитної торгівлі – це митний режим, відповідно до якого товари <…>» далі по тексту. Доречно зауважити, що в назві цієї статі та подальших текстах статей МК України вжито саме вираз «митний режим безмитної торгівлі», оскільки застосування виразу «безмитна торгівля» спотворювало б зміст цих статей.

Ще одним прикладом, вартим дослідження, є використання поняття «громадянин» у значені, що не узгоджується зі змістом цього терміна, застосованого в інших галузях права та законодавстві. У тих положеннях МК України, де застосовується цей термін, він підміняє собою термін «фізична особа». Так, Цивільний кодекс України (який за юридичною значущістю прирівнюють до Конституції країни) визначає зміст і оперує засадничими термінами «фізична особа» та «фізична особа-підприємець», визначає їх дієздатність тощо, а МК України, усупереч цьому, оперує термінами «громадянин» та «громадянин-підприємець». Незважаючи на те, що поняття «громадянин» визначає лише правову приналежність до країни, а не майновий чи інший статус особи. На жаль, ми спостерігаємо некоректне вживання й інших понять у Митному кодексі України, які за традицією стають визначальними і для вітчизняного митного права.

Висновки. Отже, дослідивши особливості формування понятійного апарату митного права України, ми виявили низку чинників впливу на цей процес. Вбачається, що він має відбуватись на основі глибокого аналізу суспільних відносин, прямого використання системи загальноприйнятих наукових

понять, усвідомленого, без механічного калькування використання понятійного апарату Європейського Союзу, переосмисленої, якісно адаптованої термінології адміністративного права й інших галузей права. Важливу роль відіграє подолання впливу правового нігілізму, формування стійких наукових і освітніх знань, умінь та навичок в осіб, що причетні до законотворчого процесу. Якісне наукове обґрунтування застосування того чи іншого поняття, формулювання змісту термінів і категорій має здійснюватися через запровадження стійкого алгоритму формування понятійного апарату за схемою «від митного права до митного законодавства», через науково-дослідні розробки та подальше їх обґрунтоване застосування в текстах законодавства, а не навпаки.

Література:

1. Скакун О.Ф. Теорія держави і права : підручник. Пер. з рос. Харків : Консум, 2001. 656 с
2. Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії імені Г. С. Сковороди ; редкол. : В.І. Шинкарук (голова) та ін. Київ : Абрис, 2002. VI. 742 с
3. Митний кодекс України : Закон від 13 березня 2012 р. № 4495–VI / *Верховна Рада України. База даних «Законодавство України»*. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4495-17.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення (КУпАП).
5. Про внесення змін до Митного кодексу України щодо деяких питань функціонування авторизованих економічних операторів : Закон від 2 жовтня 2019 р. № 141–IX / *Верховна Рада України. База даних «Законодавство України».* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/141-IX.
6. Царенко В.І., Хома В.О. Митні процедури: ознаки та поняття. *Порівняльно-аналітичне право.* 2014. № 3. С. 149–153.
7. Запобігання митним правопорушенням: охорона і захист прав інтелектуальної власності на митному кордоні України : монографія / за заг. ред. П.В. Пашка. Ірпінь ; Хмельницький : ФОП Стрихар А.М., 2017. 321 с.

Khoma V. Conceptual apparatus of customs law of Ukraine: particular theoretically and law peculiarities of application of concepts

Summary. The article is devoted to researching of theoretically and law peculiarities of forming of conceptual apparatus of Customs Law of Ukraine. Particularly, the affect of the raw of such factors as development of public relations and related with them development of National Legal System and National System of Law are analyzed on the background of development of Independent Ukrainian State. There is identified that Customs Law is in the post-Soviet "fairway" of law nihilism and declaration of law, and needs actual scientific justification. However, there is determined that forming of conceptual apparatus of Customs Law of Ukraine is influenced by relationship with Administrative Law of Ukraine. This influence has both positive and negative sides. The sources of law of EU are one more factor that influences on forming of conceptual apparatus of Customs Law of Ukraine. Nevertheless, it is necessary to take in account such problem as genesis of main concepts in this field of law from the national normative and law sources, but not vise versa. There is the reason of inconsistencies as system of law determines the content of law that take its forms in the system of legislation. At the same time, separate key concepts that are using in the Customs Law don't have any scientific grounding and demonstrate a raw of disadvantages of legal technique, although there are a lot of scientists who research Customs Affair.

We suppose, that forming of conceptual apparatus of Customs Law of Ukraine has to be on the base of analysis of public relations, direct using of system of general scientific concepts, conscious implementing of conceptual apparatus of European Union, qualitatively adapted terminology of Administrative Law and other fields of law. Forming of resistane scientific and educational knowledge and skills of persons are involved into legislative process and qualitative scientific grounding of application of concepts, of formulation of concepts' content have to play important role in the process of overcoming of law nihilism influence. We sugges to provide resistant algorithm of forming of conceptual apparatus of field according to the scheme "from the Customs Law to the Customs Legislation" in the way of scientific and research works with the follow implementing of its in the statements of legislation, but not vise versa.

Key words: customs law, customs legislation, conceptual apparatus, concepts.